

Ekspertutvalget for økosystemtjenester

Utvalgets mandat

Gjennom prosjektet "The Economics of Ecosystem Services and Biodiversity" (TEEB) er kunnskapen om, og erkjennelsen av verdier fra økosystemtjenestene styrket. Dette er godt reflektert i vedtak fra partsmøte til Konvensjonen om biologisk mangfold, høsten 2010. Nasjonalt er det behov for en bedre oversikt over økosystemtjenester og hvilken betydning disse kan ha for økonomisk utvikling og vår langsiktige velferd, samt hva slags konsekvenser tap og forringelse av økosystemer kan gi.

Norsk oppfølging av TEEB vil bidra til å følge opp norske forpliktelser under FN-konvensjonen om biologisk mangfold (CBD). CBDs strategiske plan for 2011 – 2020 har et mål som sier at *"Senest innen 2020 er verdier fra biologisk mangfold integrert i nasjonale og lokale utviklings- og fattigdomsreduksjonsstrategier og planprosesser, og om mulig innarbeidet i nasjonalregnskaper og rapporteringssystemer"*.

Utvalget skal særlig vurdere

Tilnærming og begrepsbruk

Utvalget skal ta utgangspunkt i konklusjonene/anbefalingene fra prosjektet "The Economics of Ecosystems and Biodiversity" (TEEB) og vurdere hvilke elementer og anbefalinger som er særlig relevante for Norge.

Utvalget skal vurdere TEEBs tilnærming og begrepsapparat, og blant annet drøfte forholdet mellom begrepet "økosystemtjenester" og andre begreper som beskriver naturgrunnlaget ("biologisk mangfold", "naturkapital", økologisk infrastruktur m.v.)

Beskrivelse av de verdier naturmangfold og økosystemtjenester representerer

Utvalget skal beskrive status og utviklingstendenser for norsk naturmangfold og økosystemtjenester og peke på økosystemer som er under press eller i nedgang og hovedårsakene til dette. På den bakgrunn skal utvalget beskrive hvilke økosystemtjenester som kan forringes og foreta beregninger av hvilke tap av nytte dette innebærer på kort og lang sikt. Utvalget skal vurdere om det vil være mulig å rette opp disse skadene, og anslå kostnader knyttet til dette. Det skal legges særlig vekt på økosystemtjenester som er viktige for å møte klimaendringer og forventede arealbruksendringer (jf. økologisk infrastruktur). Utvalget skal gjennomgå og vurdere eksisterende utredninger av naturmangfold og økosystemtjenesters ulike verdier i Norge, samt utredninger fra nærliggende områder og/eller lignende natur.

Utvalget skal utrede ulike former for måling og synliggjøring av økosystemtjenester, og vurdere fordeler og ulemper ved og potensialet for monetær verdsetting.

Bedre beslutningsunderlag og –prosesser og mer effektiv virkemiddelbruk

Det vises til at TEEB-prosjektet legger stor vekt både på hvordan kunnskapen om økosystemtjenestenes betydning og verdi kan bedres og på hvordan denne kunnskapen bedre kan integreres i alle relevante beslutningsprosesser. Utvalget skal peke på behov for bedre statistikk og indikatorer knyttet til økosystemtjenester. Videre skal utvalget peke på hvordan

relevant kunnskap best kan formidles til dem som tar beslutninger - nasjonalt, i lokalsamfunn og i bedrifter. Erfaringer fra Verdensbankens prosjekt "Wealth Accounting and Valuation of Ecosystem Services (WAVES) Partnership" er særlig relevant. Videre gis det i TEEB-prosjektet anbefalinger om hvordan en bedre kan reflektere naturens og økosystemtjenestenes betydning for utviklingen av menneskelig velferd.

Utvalget skal gjennomgå og vurdere ulike verdsettingsmetoder og måleverktøy, og komme med anbefalinger knyttet til bruk av slike metoder i Norge.

Utvalget skal gjennomgå og vurdere hvordan en bedre kan reflektere betydningen av naturmangfold og økosystemtjenestenes for utviklingen av menneskelig velferd, sett i lys av eksisterende beskrivelser, statistikk og indikatorer. Utvalget skal ikke legge føringer på hvordan Nasjonalregnskapet skal utformes.

Utvalget skal identifisere eventuelle barrierer og hindringer for ivaretagelse av viktige økosystemverdier i dagens forvaltningssystem, og komme med anbefalinger for hvordan hensynet til økosystemtjenester kan bli bedre ivaretatt i private og offentlige beslutninger. Utvalget skal også vurdere om insentivene beslutningstakerne står overfor gir tilstrekkelige motiver til å ta hensyn til samfunnsøkonomiske kostnader ved bruk av økosystemtjenester, og eventuelt foreslå tiltak for å bøte på dette.

Andre føringer

I sine vurderinger skal utvalget se på relevante forslag fra NOU 2009 – 16 *Globale miljøutfordringer – norsk politikk*.

Utvalget skal vurdere behov for ny relevant kunnskapsoppbygging om naturmangfold i Norge. I vurderingen av eksisterende og eventuelt ny kunnskap, skal utvalget også vurdere relevante forslag fra NOU 2010:10 *Tilpassing til eit klima i endring* (spesielt kap 1.2 og 7), som inneholder en rekke anbefalinger om bedre kunnskap om økosystemenes funksjon.

Utvalget skal også bygge på det faglige arbeidet som er gjort i Finansdepartementets veileder i samfunnsøkonomiske analyser, jf. kap 6 "verdsetting av goder som ikke omsettes i markeder".

Utvalget bør ha kontakt med Finansdepartementets ekspertutvalg som skal gjennomgå rammeverk for samfunnsøkonomiske analyser, for å identifisere mulige felles problemstillinger.

Utvalget skal vurdere økonomiske og administrative konsekvenser og andre vesentlige konsekvenser av eventuelle forslag, jf. Utredningsinstruksen. Minst ett forslag må kunne gjennomføres innenfor gjeldende økonomiske rammer.

Organisering av arbeidet

Arbeidet med økosystemtjenester og økonomiske aspekter knyttet til dette forutsetter erfaring og kompetanse i økologi og økonomi, samt kunnskap om offentlige beslutningsprosesser og om ulike sektors bruk og avhengighet av økosystemtjenester. Det foreslås derfor å opprette et bredt sammensatt offentlig ekspertutvalg med 12 medlemmer. Medlemmene er valgt ut fra sin faglige ekspertise og brede erfaring fra og kontakter med forskning, forvaltning og

næringsliv, og ikke som representanter for sektorer, interesseorganisasjoner eller myndigheter. I tillegg opprettes det en referansegruppe for utvalget der departementene er representert, som vil bli holdt orientert om utvalgets arbeid og som kan bidra med sentrale sektorvise perspektiver. Utvalgets sekretariat legges til Miljøverndepartementet. Utvalget skal gjennom sitt arbeid ha kontakt med interessenter fra berørte sektorer og organisasjoner, for eksempel gjennom offentlige høringer. Utvalget kan ved behov trekke veksler på relevante fagmiljøer.

Resultater og vurderinger fra utvalgets arbeid kan også utnyttes i Norges forberedelser til Verdenstoppmøtet om bærekraftig utvikling (Rio + 20) som bl.a. skal behandle grønn økonomi. Utvalget skal være i dialog med Miljøverndepartementet og Utenriksdepartementet i disse forberedelsene slik at utvalgets kompetanse kan benyttes i posisjonsutforming til Verdenstoppmøtet om bærekraftig utvikling i juni 2011.

Arbeidet vil videre utgjøre et sentralt element i nasjonal oppfølging av strategisk plan for perioden 2011 – 2020 for FN-konvensjonen om biologisk mangfold. Den strategiske planen legger stor vekt på integrering av naturmangfold og økosystemtjenester i ulike sektors forvaltning og på å synliggjøre hvilke verdier naturmangfold og økosystemtjenester representerer for utvikling og fattigdomsbekjempelse. Landene er oppfordret til å utvikle nasjonale mål i tråd med de globale målene, og Norge skal rapportere om dette til partsmøtet under FN-konvensjonen om biologisk mangfold i India, oktober 2012. Utvalget bes derfor om å avlevere en vurdering knyttet til delmål 2, 3, 14 og deler av mål 19 under den strategiske planen for Konvensjonen om biologisk mangfold innen 1. august 2012.

Utvalgets arbeid skal munne ut i NOU. Frist for arbeidet er 31. august 2013.

Sammensetningen av ekspertutvalget

Utvalgsleder

Administrerende direktør Stein Lier Hansen, Drammen

Utvalgsmedlemmer:

Professor Pål Vedeld, Ås

Miljøøkonom Kristin Magnussen, Fredrikstad

Forsker I Iulie Aslaksen, Oslo

Professor Claire Armstrong, Tromsø

Professor Dag Hessen, Oslo

Direktør Peter Johan Schei, Trondheim

Professor Kjell Arne Brekke, Oslo

Assisterende forskningsdirektør Signe Nybø, Trondheim

Direktør Kristin Sørheim, Tingvoll

Førsteamanuensis Morten Clemetsen, Aurland

Direktør Karl-Göran Mäler, Stockholm